

A Vachott Sándor Városi Könyvtár, Kiállítóhely és Muzeális Gyűjtemény 2020. évi beszámolója

3200 Gyöngyös Fő tér 10.

Az intézmény vezetője : Farkas István

A készítés dátuma: 2021 . január 31.

1. Rövid összefoglaló

Három évvel a könyvtár újra önállóvá válása után az elmúlt év már a normál működéssel-építkezéssel telt. A megelőző két évben került sor az önálló működés szabályozottságának, humán környezetének, gazdálkodásának megteremtésére, újragondolására. Bővült és megújult a fiókkönyvtár, és a központi könyvtárba is új bútorok kerültek, megnövelve a közösségi tereket.

2020-ban a fent felsorolt tevékenységek, programok folytatása és új, innovatív megoldások rendszerbe állítása volt jellemző.

A koronavírus okozta körülményekhez igazodva rendezvényeinket az épületünk teraszán és az udvarban kialakított szabadtéri színpadon bonyolítottuk.

A járvány következményeként a könyvtár bezárt, de a kölcsönzés és visszavétel megfelelő feltételek mellett zavartalanul folytatódott mindkét épületünkben.

Hiánypótló emlékkönyvet adtunk ki a 70 éves könyvtárról.

Az internetes felületeken, a közösségi médiákban hangsúlyosabban szerepeltünk, archivált értékeinket tematikusan folyamatosan megjelenítettük, innovatív megoldásunk a „Könyvtári hírmondó” nagy népszerűséget hozott és „Az év fiatal könyvtárosa” cím MKE-IKSZ általi odaítélésével országos elismerést eredményezett az ötletgazdának.

Játékos, olvasásnépszerűsítő programokkal megjelentünk a város játszóterein. Nagyot léptünk előre a könyvtári minősítés előkészítésében.

Pályázati megvalósításaink kiterjedtek a dokumentumok gyarapítására, rendezvények megtartására és felújításokra.

A közalkalmazotti környezetből átkerülve a Munka Törvénykönyve alá, több a könyvtárat és a könyvtárost is érintő negatív körülmény keletkezett. Mindezek ellenére sikerült némi lehetőséget és juttatást elérni a fenntartó önkormányzatnál, valamint Kollektív Szerződés megkötésére is sor került.

Összességében sikeres és eredményes évet zártunk, jól sikerült alkalmazkodni a megváltozott, negatív körülményekhez.

2. Stratégiai célok végrehajtása

A könyvtár társadalmi szerepvállalására, az innovációra, a felhasználó-központúságra, a szak tudás fejlesztésére hangsúlyt fektettünk:

- Biztosítjuk az elektronikus tartalmak szabad hozzáférhetőségét nyitvatartástól függetlenül is. Működtetjük és fejlesztjük az e-Corvina rendszert, ami sokat segített a kölcsönzési igények összeállításában.

- Programjainkat minden korosztálynak ingyenesen kínáljuk, beleértve az irodalmi esteket, ismeretterjesztést, képzéseket, tanfolyamokat is. Célunk az olvasáskultúra fejlesztése és a digitális írástudatlanság felszámolása.
- Élő kapcsolatot tartunk fenn a városban lévő intézményekkel, civil szervezetekkel. Ennek érdekében közös szervezésű programokat bonyolítunk. Néhány példa: helytörténeti vetélkedő szervezése a város általános és középiskoláinak évtizedek óta; Gyöngyös Város Napja szabadtéri rendezvény közös szervezése a város civil szervezeteivel; könyvtári foglalkozások a gyermekkönyvtárban az óvodák és iskolák számára; tagként veszünk részt az Eszterházy Károly Egyetem Régiótörténeti Szakmai Fórum konferenciáin, melyek eredményeképpen kiadványok születnek.
- Digitalizáljuk, archiváljuk, feldolgozzuk és közzétesszük a helytörténeti dokumentumainkat és muzeális gyűjteményeink darabjait.
- Részben előkészítettük a Minősített Könyvtár címre beadandó pályázatot.
- A célok megvalósítását sok tekintetben támogatták a megnyert pályázatok.

3. Szervezet

A könyvtár két telephelyen (központi és fiók) heti 40 + 24 órában tart nyitva, szombaton is.

A szervezet úgy lett kialakítva, hogy minden részterület működtetése szükség esetén szakszerűen helyettesíthető legyen. A központi könyvtárban két emeleten zajlanak a szolgáltatások, amelyek – figyelembe véve a szabadpolcos rendszert és a nagyértékű muzeális gyűjteményeket – vagyonvédelmi és megfelelő tájékoztatási követelményeket írnak elő. Alapelv és gyakorlat az is, hogy minden dolgozó – innovatív módon – más feladatokat is elvégezzen. Az intézmény szervezete az alábbi módon működik:

- Intézményvezetés (igazgató, igazgatóhelyettes)
- részlegek (olvasószolgálat, gyermekkönyvtár, zenei gyűjtemény, helyismereti gyűjtemény, fiókkönyvtár, muzeális gyűjtemények: Huszár Lajos Éremtár, Herman Lipót Kiállítóhely)
- informatikai tevékenység
- gazdasági-adminisztratív tevékenység
- takarítói-technikai tevékenység

Egyéb feladatok: pályázatok gondozása, marketing-kommunikáció, rendezvényszervezés, kép- és filmarchiválás a rendezvényekről, reklámfilmek, plakátok készítése, szociális médiák gondozása, helytörténeti kutatások publikálása, kiscsoportok, közösségek működtetése, kiadványok megjelentetése, minőségpolitikai tevékenység.

4. Infrastruktúra

Az infokommunikációs (IKT) eszközpark állapotának változása

Új gépek beszerzése helyett lecseréltük a meglévő számítógépek hardverösszetevőit, új, a mai kor elvárásainak megfelelő elemekre.

A régi HDD winchesterek mellé SSD winchesterek vásárlásával, a Windows 10 op. rendszer legfrissebb verzióinak újratelepítésével, új alaplap, memória, processzor, tápegység illetve videokártya beszerelésével a régi gépek közel 10x gyorsabbá váltak. Ezzel **jelentős anyagi megtakarítást is elértünk.**

Fizikai terek és egyéb infrastruktúra

Folytatását és befejezését terveztük a könyvtári terek padlóburkolata cseréjének, de anyagiak hiányában ez nem valósult meg.

Folytattuk a klimatizálás kiépítését, így összesen a fiókkönyvtárral együtt 9 db klímaberendezés emeli a látogatók és a dolgozók komfortérzetét.

Nagyméretű esőálló árnyékolókkal és színpadi sátorral tettük alkalmassá a szabadtéri rendezvényeink lebonyolítását.

A fiókkönyvtárban kiállítótereket alakítottunk ki, függesztékrendszerrel és korszerű megvilágítással együtt. A külső homlokzaton elkészült a megvilágított "cégtábla", mozgásérzékelővel és alkonyatkapcsolóval a külső világítás is.

Elmaradt a női wc tervezett felújítása, az ablakokról nem kerültek le a rácsok, és a lépcső akadálymentesítésére sem került sor.

5. Gyűjteményi információk

A könyvtári gyűjtemény legnagyobb részét a felnőtt részleg teszi ki. Állományunkat gyűjtőkörünknek megfelelően fejlesztettük, figyelembe véve az olvasói igényeket. Magyar kortárs szerzőktől igyekszünk a teljességre törekvő beszerzésre, a sikerkönyvekből több példánnyal. Újonnan kiadott klasszikus irodalmi művekkel is frissítjük az állományt, lecserélve a régebbi példányokat. Szakirodalom beszerzésénél az elsődleges szempont az olvasói igények követe-se, a fontosabb szakdokumentumok beszerzése minden tudományterületen. A beszerzésnél törekszünk arra, hogy az olvasók minél előbb hozzájussanak az újonnan megjelenő könyvek-hez, ebben nagyon jó partnerünk a Líra könyvesbolt, ahol jelentős kedvezményt is kapunk, illetve a hiányzó könyveket gyorsan megrendelik.

Másik beszerzési forrásunk a Bookline, ahonnan főleg hiányos köteteket, antikvár darabokat szereztünk be.

A Márai Program segítségével 2020-ban 200 ezer forintot költhettünk, amiből 81db dokumentumot tudtunk rendelni. Többek között lehetőség nyílt pár hangoskönyv vásárlásra, és arra, hogy a Gyermekkönyvtár és a Fiókkönyvtár több papírszínházat is rendeljen, ami nagyon népszerű a gyerekek körében.

Olvasóink megtartása és új olvasók megnyerése érdekében előjegyzéssel és megfelelő logisztikával törekszünk az új könyvek mielőbbi kölcsönözhetővé tételére, illetve az olvasói igények figyelembe vételével is alakítottuk és alakítjuk a könyvállományunkat.

Az új könyvekről rendszeres könyvajánlóval jelentkezünk honlapunkon.

A Fiókkönyvtár állománya elsősorban a déli városrész lakosságát szolgálja, nagy a kereslet a szépirodalmi művek, és a gyermekkönyvek iránt.

A tervszerű állományapaszttással selejtezésre került könyveket kedvező áron vagy ingyenesen hasznosítjuk, fontos, hogy minden könyv olvasói kézbe kerüljön.

24 órában elérhető e-Corvina katalógusunk a dokumentumok hozzáférhetőségét is mutatja. Az új könyvek feldolgozása gyorsan történik, mindössze pár napot vesz igénybe.

Állományvédelmünket szolgálja az évek óta fokozatosan bővülő kamerarendszer. Ragasztással, háziligas javítással védjük könyveink állapotát. Ózongenerátor használatával dolgozóink és olvasóink védelméről gondoskodunk.

Helytörténeti részlegünkben tervszerűen folyik a hagyományos dokumentumok digitalizálása, a képeslap és fotógyűjtemény után ebben az évben a plakátok, aprónyomtatványok is sorra kerültek. A Bródy Sándor Megyei Könyvtár digitalizáló pályázatának partnereként sor került több dokumentumra, köztük sok gimnáziumi értesítőre.

6. Szolgáltatások (változások, trendek)

A hagyományos könyvtári szolgáltatásokra (kölcsonzés, helyben olvasás) továbbra is nagy az igény. A vírus miatti korlátozások eredményeként több olyan szolgáltatásunk felfüggesztésre került, amelyek széleskörű igényeket elégítettek ki. Jellemzően minden épületben zajló szolgáltatásunk részlegesen felfüggesztésre került. Voltak ugyan rendezvényeink és foglalkozásaink, amiket nagyrészt szabadtéren valósítottunk meg (terasz, udvari színpad, a város játszótere). A helyben használat lehetőségeit felváltották a virtuális térben megjelenő szolgáltatások. Ezek közé sorolható a katalógus, honlapunk, Facebook, Youtube, Instagram oldalunk, valamint a helytörténet több digitalizált dokumentuma.

Könyvtárunkban korábban szinte hetente voltak rendezvényeink, amit mindig úgy szerveztünk, - reagálva az új helyzetekre - hogy kielégítsük az aktuális igényeket. Néhány példa a múlt évi rendezvényeinkből:

- Néhány nappal a bezárásunk előtt még sort tudtunk keríteni egyik legnevesebb virológusunk, dr. Rusvai Miklós nagy érdeklődésre számot tartó előadására, A világjárványoktól a koronavírusig címmel.
- Legsikeresebb rendezvényeink voltak Nyáry Krisztián könyvbemutatója és rendhagyó irodalomórája az Ünnepi Könyvhét alkalmából, valamint Gyürky Melinda, az Óperencián túl c. könyvének bemutatója.
- Az évek óta több száz embert megmozgató Vers-teret, amit a Költészet Napján szoktunk megtartani, ebben az évben online módon tartottuk. A hozzá kapcsolódó pályázatok műsoros, zenés eredményhirdetésére októberben került sor.
- Az őszi Országos Könyvtári Napok programjait szintén nagyban befolyásolta a vírus. Ennek ellenére sort kerítettünk Mangó Gabriella könyvének bemutatójára, a Népmese napjához kapcsolódóan kiállításokra és eredményhirdetésre.

- A megszokott, havonta változó kiállítások közül kilencet tudtunk megvalósítani, ezek közül helyet kaptak gyermekrajz pályázati anyagok, amatőr kiállítók munkái, tematikus bélyegek, könyvtárunk múltját bemutató kiállítások.
- 2020-ban a CLLD pályázati program keretében 6 alkalommal valósítottunk meg könyvtáron kívüli programokat, "Könyvtár a játszótereken" címen, melynek célja a 0-6 éves korú gyermekek számára a közösségi élmények biztosítása mellett a könyvtár, az olvasás népszerűsítése volt.
- A Fiókkönyvtárban került sor képzőművészeti gyűjteményünk darabjaiból az „ÉN A SZABADSÁG PÁRTJÁN ÁLLOK” című, Herman Lipót 100 évvel ezelőtti világát bemutató kiállításunkra. Mivel tudtuk, hogy a kialakult járványhelyzetben szervezett csoportos látogatásokra nem számíthatunk, így elkészítettük a kiállítás virtuális formáját, mely a mai napig megtalálható a könyvtár honlapján és idáig többszázan tekintették meg. A kiállításról katalógus készült, és terveink között szerepel az anyag más helyszíneken való bemutatása is.
- Az év elején megtervezett 26 gyermekkönyvtári programunkból mindössze 5-öt tudtunk megtartani a hagyományos formában: januárban, februárban a Hétfégyi fabrikát, illetve a februári, szeptemberi családi mesedélutánt és a Népmese napja rajzpályázatunk eredményhirdetését ünnepélyes díjátadóval, kint a könyvtár teraszán.

Online felületek (honlap, közösségi média)

A közösségi média térhódításával egyre nagyobb szerepet játszik a honlap és a facebook az olvasók, felhasználók elérése érdekében.

Lelkes informatikus kollégánknak köszönhetően 2020-ban megtörtént a honlapunk arculatfrissítése, színek, logó és fotók cseréje. Kiegészültek a menüpontok is, és új videós tartalmak kerültek fel.

Facebook oldalunkon folyamatosan posztoltunk, könyvajánlásokat, programokat, érdekességeket, időnként olvasással, könyvtárral kapcsolatos humoros dolgokat osztottunk meg, népszerűsítettük Youtube csatornánk archív felvételeit, és helytörténeti gyűjteményünkben a régmúlt helyi sajtóból érdekes cikkeket tártunk követőink elé.

Időnként egy-egy programról élőben is jelentkeztünk. Az oldal követőinek száma a tavalyi évben 2110-ről 2895-re emelkedett.

Elindítottuk Instagram oldalunkat is vachottkönyvtar néven, ahol főleg könyvajánlásokat, idézeteket posztolunk, évfordulókra emlékszünk. A képek szerkesztése és feltöltése egységes, igényes formában történik.

2019 őszén elindult a Könyvtári Hírmondó, amit két kolléga készít. Pár perces videóban számolnak be a közelgő eseményekről, programokról, aktualitásokról, némi humorral fűszerezve. A visszajelzések azt mutatják, hogy ez nagyon tetszik olvasóinknak, követőinknek. 2020-ban 15 videó készült. A BME és a Könyvtári Intézet segédkönyvtáros képzés könyvtár-marketing tantárgy tananyagába beépítették a Könyvtári Hírmondónkat.

7. Minőségirányítás

2018-ban a fiókkönyvtárban, 2019-ben pedig a központi könyvtárban végeztünk olvasói igényfelmérést, melyet 2021-ben tervezünk megismételni. Időközben is több formában figyeltünk olvasóink, látogatóink véleményére (személyes jelzések, levelek, facebook hozzászólások, stb.).

2020-ban a minőségirányítási munka keretében dokumentáltuk a munkafolyamatokat, folyamatábrákat és leírásokat készítettünk, megkezdtük a kockázatelemzéseket. Elvégeztük a dolgozói elégedettségmérést, a könyvtár önértékelését, körültekintően összeállítottuk a SWOT-analízist. Egyénenként elvégeztük a DISC személyiségtesztet, aminek eredményéből megtudható, hogy az illető mennyire introvertált vagy extrovertált, kapcsolat- vagy inkább feladatorientált, és a Belbin-féle csapattag típusú tesztet, ami választ ad arra, hogy a dolgozó milyen feladatkörben tud a leginkább hozzájárulni a csoport munkájához.

A Bródy Sándor Megyei Könyvtár 2019-ben képzéseket tartott nálunk a minőségirányítási munkálatokkal kapcsolatban, és azóta is sok segítséget kapunk tőlük.

8. Tudományos kutatás és kiadványok

Gyöngyös szülötte Bugát Pál nyelvújító és természettudós az 1848-49 forradalom és szabadságharc országos főorvosa. Több száz oldalas jegyzet-naplója kivonatos kiadásának előkészítését végeztük el, elkészült a latin és német nyelvű részek fordítása, valamint a magyar nyelvű részek feldolgozása.

Részt veszünk az Eszterházy Károly Egyetem Régiótörténeti Szakmai Fórum konferenciáin és kutatásaiban, melyeknek eredményei kiadványokban jelennek meg.

Hét évtized címmel megjelent a könyvtárunk történetét bemutató emlékkönyv.

Herman Lipót festőművész alkotásaiból készült kiállítás katalógusa és a Huszár Lajos Éremtár helyi érmeinek és kitüntetéseinek darabjaiból összeállított kiadvány megjelentetésére is sor került.

9. Partnerségi együttműködések

A gyermekkönyvtár igen jó kapcsolatot ápol a város óvodáival, és az általános iskolákkal. Az előző években rendszeresek voltak az óvodai, tanórai – és napközis foglalkozások. Ebben az évben a vírushelyzet miatt csak év elején működött a kapcsolat, később a korlátozások következtében nem jöhettek csoportok a könyvtárba. Szeptemberben 3 középiskola diákjai vettek részt szép számban a szabadtéren megtartott rendhagyó irodalomórán, ahol Nyáry Krisztián volt a vendég.

A megyei könyvtárral és a környékbeli könyvtárakkal nagyon jó szakmai kapcsolatot ápolunk, a könyvtárközi kölesönzésen keresztül pedig az ország több könyvtárával dolgozunk együtt.

A város közgyűjteményi, művelődési intézményeivel évek óta jól működünk együtt. A civil szervezetekkel fokozatosan szélesítjük a kapcsolatot.

Középiskolás diákok már évek óta tölthetik nálunk a kötelező 50 órás közösségi szolgálatot. Jelenleg 12 iskolával van együttműködési megállapodásunk. 2020-ban a pandémiás szigorítások miatt csak 11 főt foglalkoztattunk. A diákok, előzetes betanítás után részt vettek a könyvpakolásban, polcok rendezésében és a gyermekkönyvtári kézműves foglalkozások lebonyolításában.

Ezen a területen vannak még fehér foltok, még szorosabb, egymást erősítő együttműködést kell kialakítani az oktatás-nevelés intézményeivel és egyéb szervezetekkel.

10. PR/marketing/kommunikáció eredményei

A könyvtár megjelenése médiumokban

Könyvtárunk továbbra is gyakran jelenik meg a helyi televízióban, a Heves Megyei Hírlapban, a Gyöngyösi Újságban, a Maxi rádióban, valamint az elektronikus médiákban. A Kosuth Rádió is tudósított a könyvtár 70 éves évfordulója alkalmából megrendezett kiállításról és a megjelent könyvtártörténeti könyvről.

Jól kihasználtuk a pandémia által létrejött ingerszegény, „kultúraszegény” állapotokat, mely lehetővé tette a minél gyakoribb megjelenésünket, és mondanivalóinkat ezeken a felületeken.

Lépések az intézményről alkotott kép pozitív formálásához (pl. arculat, kommunikáció)

Évek óta készültünk egy hiánypótló kiadvány megjelentetésére, hiszen hetven éves intézményünkről még nem jelent meg ilyen összefoglaló, történetét és munkásságát bemutató mű. Novemberben meg is jelent a Hét évtized című könyv, amely régi és mai könyvtárosok közös munkájaként jött létre. A kötet megjelenése nagy és pozitív visszhangot váltott ki, aminek nagyon örülünk.

A rólunk szóló könyvön túl a fiatalabb korosztály megszólításához eszközül használjuk a Könyvtári Hírmondót, a Facebook, és az Instagram oldalunkat.

11. A koronavírus-járvány okozta változásokról

A tavaszi hónapokban hagyományos szolgáltatásaink lényegében szüneteltek. Az ezen kívüli időszakban az év során novemberig nyitva voltunk, erősen odafigyelve a fertőtlenítésre, plexifalak felállításával, a könyvek ózonos kezelésével, a kötelező maszkok és a kézfertőtlenítő használatával, távolságtartással sikeresen védekezni tudtunk a járvány okozta fertőzésvesélyek ellen.

A 2020. novemberi bezárásnál kidolgoztuk a korlátozott szolgáltatásaink menetét. Ezek az alábbiak:

- könyvsomagok összekészítése előzetes olvasói kérések alapján
- könyvek visszavétele és kölcsönzése a szolgálati bejáratnál, egyeztetett időpontban
- referenz kérdések megválaszolása elektronikusan vagy telefonon
- online rendezvények
- online foglalkozások, irodalmi összeállítások

A tavaszi vírusvédelmi időszakban önkéntes segítőnek jelentkezett 3 munkatársunk.

A pandémiás időszakban a központi intézkedésekről, a jó tapasztalatokról, a vonatkozó pályázati lehetőségekről rendszeres tájékoztatást kaptunk a megyei könyvtártól.